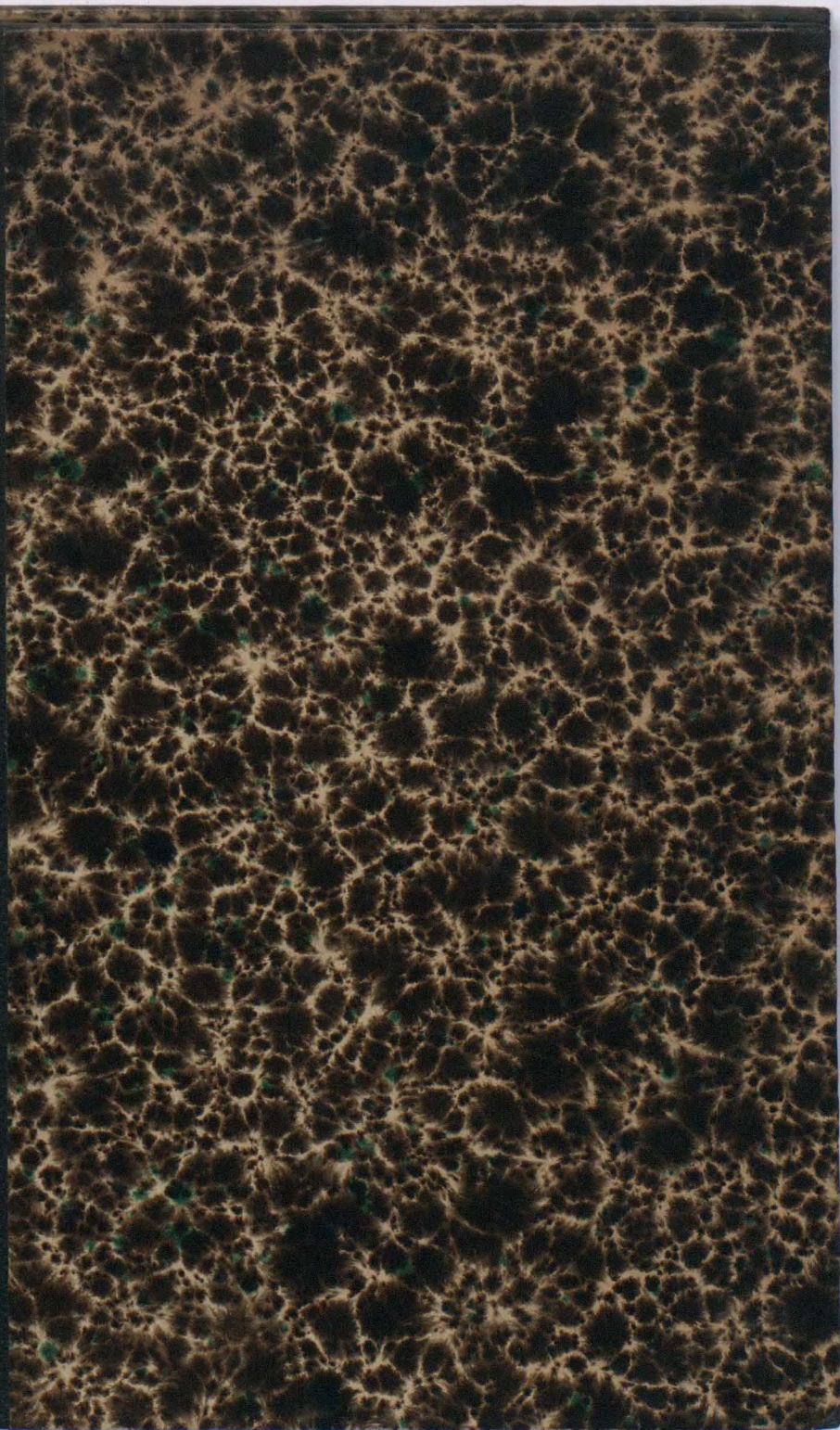
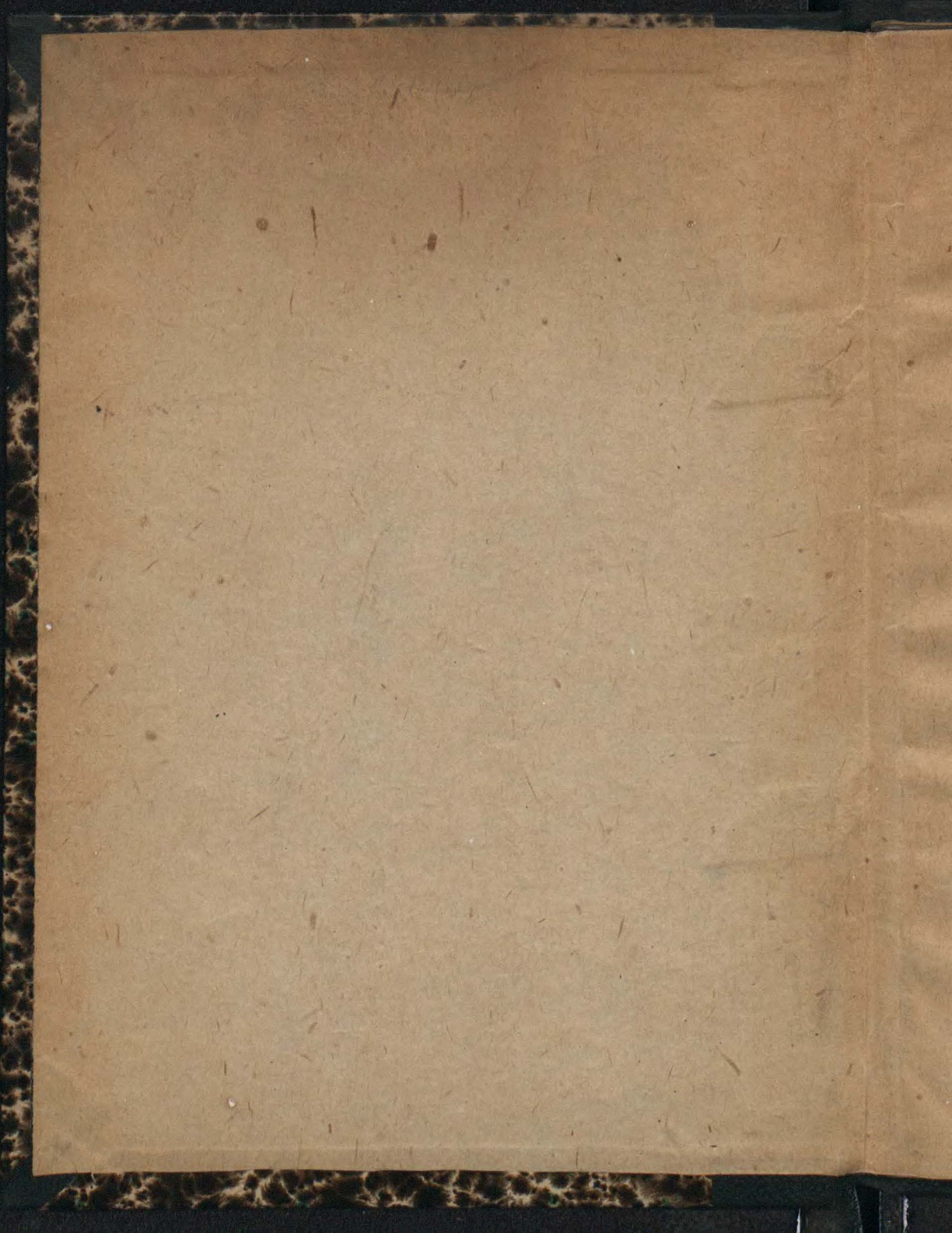

3404

340

14

3404

207 n. 211

N. Inw. 3404.

Secreta monita

Societatis

Jesu 92

(Bibl. Coll. Franc. Krakow.)
in S. Polna.

Pro skonic Exercitij Leff-
kyńskiego Lektora b. Nowi-
ępa Matematyki Magistru if-
80 letniego; Smartego na rok
pod Wionem Frab. Teodora
Poltyka Kan. Katodr. Krak.
nabyte.

Pr

== Prefatio ==

Privata hec monita custodiant diligenter, ut pene
servent Superiores paucisque ex Professis ea
sanctum communicent, et aliqua de iis instruant
non Professos, quanto nimirum, et quanto cum fructu
Societatis usui sunt, illaque non nisi sub sigillo silentii
ne quidem ut scripta ab altero, sed ex peculiari experi-
entia desumpta. Et quia multi ex Professis, horum
Secretorum sunt consci, ideo vel ab initio cavet Societas
ne ullus conscius horum possit ad alias Religiones se
conferre, excepta Cartusianorum, ob perpetuam vite
abstractionem, et indelebile silentium, quod S. Sedes confir-
mavit. Cavendum omnino, ne in manus exterorum hec mo-
nita deveniant, quia sinistre ea interpretarentur de-
structioni nostre. Quod si hoc accidat [quod absit] regentibus
hec esse sensus Societatis, idque per illos confirmando a no-
stris, de quibus certo constat, quod ea ignorent: opponan-
turque his monita nostra generalia, et ordinationes, seu Le-
gula impressa, vel scripta. Superiores etiam semper solliciti,
et caute exquirant, an alicui externo a nostris hec moni-
ta prodita sint. Nullus etiam pro se, vel pro alio hec tran-
scribat, vel transcribi permittat, nisi consci Generali, vel
Provinciali. Et si de aservandis tantis secretis Socie-
tatis de aliquo dubitetur, in contrarium illi imputetur,
et dimittatur.

Caput 1.

Quomodo Societas se prestare debeat, cum incipit de novo alicujus Loci foundationem?

1. Ut se grata reddat incolis Loci, multum conducet explicatio finis Societatis prescripti in Regulis, ubi dicitur: Societate summo conatu in salute proximi incumbere, & que ac in sua: quare humilia obsequia obeunda, Xenodochia pauperes afflictos, et incarceratos invisendi causa, Confessiones prompte, et generatim excipiende, ut insolita in omnes charitate, et rei novitate, eminentiores incolae nostros admirentur, et ament. 6.
2. Meminerint omnes facultate ad exerenda Societatis ministeria modeste, ac religiose petenda, et omnes tum Ecclesiasticos presertim, tum seculares, quando auctoritate indigemus, benevolos sibi facere studeant. 7.
3. Ad Loca distantia etiam eundem, ubi elemosine quantumvis modice recipiende, exposita necessitate Nostrorum: eadem potest dande alios pauperibus, ut sic edificentur ii, qui nondum Societate noverunt, et sint in nos tanto liberaliores. 8.
4. Omnes eundem videantur habere spiritum, ideoque eundem modum exteriore addiscant, ut conformitas in tanta personarum diversitate edificet. qui secus fecerint, tanquam nocui dimittantur. 9.
5. Caveant nostri emere Fundos in initio: sed si quos emerint bene sitos, fiet hoc mutato nomine aliquorum amicorum, 1.

amicorum fidelium, et secretorum. Et ut melius luceat ³
paupertas nostra, bona que sunt vicina Locis, in quibus
Collegia habemus, et Provinciales assignentur Collegiis
remotis, quo fiet, ut nunquam Princeps, vel Magistratus
habeant certam notitiam reddituum Societatis.

6. Non divertant nostri cum intentione residendi, et modum
Collegii, nisi ad Urbes opulentas, finis enim Societa-
tis est imitari Christum Salvatorem, qui Ierosolymis
maxime morabatur, alia autem Loca minus precipua
tantum pertransibat.

7. Summum pretium a Viduis extorquendum, inculcata
illis summa nostra necessitate.

8. In unaqueque Provincia nemo nisi Provincialis noverit
precise valorem reddituum. Sacrum autem esto, quantum
Corbona Romana contineat.

9. Concionentur nostri, et ubique in Collegiis propalant
se ad puerorum instructionem, et populi subsidium veni-
se, ac omnia gratis, et sine Personarum acceptione pre-
stare, ne eas in gravamen Communitatis, ut ceteri
ordines Religiosi.

Caput 2.

Quomodo Principum, Magnatum, et Primariorum
Societatis familiaritatem acquirant, et conservabunt?

1. Conatus omnis ad hoc imprimis adhibendus est, ut
Principum, ac Primariorum, ubi vis Locorum aures, et ani-
mi Lucrentur, ne sit, qui in nos audeat insurgere, quin

imo omnes cogantur a nobis dependere.

2. Cum experientia constet, Principes, ac Magnates, tum pro-
serti officio personis Ecclesiasticis, quando odiosa eorum
facta dissimulant, et in meliorem partem ea potius inter-
pretantur, ut videre est in Matrimonius contrahendis cum
Affinibus, aut consanguineis, et similibus animandi sunt,
qui hec et similia affectant, pro facta per nos istiusmo-
di dispensationes, a Summo Pontifice impetrandi, quod
faciet, si explicentur rationes, proferantur exempla,
et recitentur sententie favorabiles, titulo communis
boni, et majoris Dei glorie, que est scopus Societatis.
3. Idem faciendum, si Princeps aggreditur aliquid facien-
dum non eque Magnatibus omnibus gratum: promoven-
dus enim animus, et instigandus. Ceterorum vero ani-
mi commovendis ad hoc, ut Principi sese accommo-
dent, nec contradicant, in genere tamen tantum, nec un-
quam ad particularia descendendo, ne Societati impu-
tetur, si male negotium successerit. Et si quidem hoc ali-
quando factum, reprobetur, recitentur monita contraria
hec plane presentia, et adhibeatur authoritas ali-
quorum Patrum, de quibus constat, quod hec monita il-
los lateant, qui etiam cum juramento asserere pote-
runt, Societate quo ad hec, que illi improperantur,
Calumniam pati.
4. Jurabit etiam non parum ad occupandos Principum ani-
mos, si Nostris dextre, et per tertias personas insinuent

14

se ad Legationes honorificas, favorabilesque ad alios
Principes, aut Reges pro illis obeundas, presertim apud
Pontifices, et supremos Monarchas. Hac etiam occasione
sepe, et Societate commendare poterunt: quare non
nisi Zelosi, et versati in instituto nostro, eo erunt
destruendi.

5. Alumnis Principum, et domestici precipue, quibus fami-
liariter utuntur, et munuscula, et varia pietatis officia
vincendi sunt, ut tandem nostros fideliter de humoribus,
et inclinationibus Principum, et Magnatum, instruant, et
sic illis facile se Societas accommodabit.

6. Experientia autem docet in Domo Austriaca, aliisque
Regnis Gallie, Polonie, ceterisque Ducatibus, quantum
Societas se juverit tractandis Matrimonis inter
Principes, quare prudenter proponantur exquisiti
Coniuges, qui cum Parentibus, vel amicis nostrorum
sunt amici.

7. Femine Principes, et domesticas potissimum, quae a
Cubiculis sunt, facillime vincuntur; quare ille omni-
bus modis foveantur, sic enim ad omnia etiam secre-
tissima in Familia patebit aditus.

8. In Conscientiis Magnatum regendis, sequantur Confes-
sarii nostri sententia illorum Authorum, qui Libenter
sententia faciunt contra opinionem aliorum Religio-
sorum, ut relictis illis a nostra directione, et consiliis
toti velint dependere.

9. Tam Principes, quàm Prelati, aliique omnes, qui Societati extraordinarium favorem præstare possunt, participes faciendi sunt omnium meritorum Societatis, expressis illis momento huius summi Privilegii.
10. Insinuandum etiã caute et prudenter, amplissimas esse facultates Societatis absolvendi à Casibus reservatis, respectu aliorum Pastorum, et Religiosorum. Itã dispensandi in jejuniis, debita reddendo, aut petendo, in Impedimento Matrimonii, aliisque notis, quo fiet, ut plurimi ad nos recurrant, et obstringantur.
11. Invitandi etiã sunt sepe ad Conciones, Sodalitates, Orationes, Actiones, Declamationes, in quibus Carminibus, in scriptis Thesis honorandi, et aliquando [si expedit] in triclinio mensa excipiendi sunt, variisque dictis salutandi.
12. Inimicitie, et divisiones inter Magnates ad nos erunt detrahende, ut componantur, sic enĩ in notitia Familiarum, et secretorum cautati deveniemus, et alterutra nobis parte devincemus.
13. Quod si Monarcha, vel Principi serviat aliquis Societati parum addictus invigilandus, ut sive per nostros, sive vel hostius per alios ille in amicitia, et familiaritate Societatis inducatur, promissis favoribus, ac promotionibus per Principem, vel Monarcham suum procurandis.
14. Caveant omnes quacumque ratione dimissos a Societate

15

L

1.

2.

3.

4.

5

cietate, et praesertim illos, qui sua sponte ab eas discedere voluerunt apud quemque commendare, aut promoveri, quia quantumcumque illi dissimulent, semper tamen irrevocabile odium adversus Societatem gerunt.

15. Denique omnes ita solliciti sint Principes, Magnates, et Magistratus cujusque Locum conciliare, ut contra Consanguineos, Affines, et amicos suos pro illis [quando occasio se obtulerit] strenue, fideliterque agant.

Caput 3.

Quomodo agendum Societati cum illis, qui magne Auctoritatis in Republica: et quamvis divites non sint, aliis tamen modis juvare possunt?

1. Utendum est auctoritate, prudentia, et consilio eorum ad coemptionem honorum, et acquisitionem variorum munerum a Societate obeundorum, adhibito etiam facite, et plane secreto eorum nomine in augmentatione honorum temporalium, si satis illis putetur confidendum.
2. Praeter supra dicta, quae fere omnia proportionaliter illis applicari possunt, curanda est gratia illorum adversus adversarios nostros.
3. Adhibendi etiam sunt ut mitigent, et compescant homines viliores, et plebem Societati contrariam.
4. Ad Episcopos, Praelatos, aliosque Superioribus Ecclesiarum.

siaoticis pro diversitate nationum, et propensione in nos, ea exigenda, quae fuerint opportuna.

5. In quibusdam parribus satis erit si procuraretur, ut Prae-
lati, et Parochi officiant, quod Subditi eorum Societa-
tes reverentur, et ministeria nostra ipsi non im-
pediant. At in Germania, Polonia, aliisque Locis,
ubi plus possunt sacrosancte colendi, ut authori-
tate illorum, ac Principum, Monasteria, Parochiae, et
positurae, et Loca pia fundata ad nos divelli possint
facillime enim advehi poterimus ea in Locis, ubi
Catholicis, hereticis, et Schismaticis permixti sunt.
Demonstrandum ejusmodi Praelatis immensum fru-
ctum, et mentum ex talibus mutationibus oriundum,
a sacerdotibus secularibus, et Monachis non ex-
pectandum. quod si fecerint, Laudandum palam illo-
rum zelus, etiam scripto, inculcandaque memoria fa-
cti perpetua.

6. Curandum eo fine, ut Praelati tales nostris tum a
Confessionibus tum a consiliis utantur: et si quidem
in spe sint, aut pretensione ad altiores gradus in
Curia Romana, juvandi omni contentione ac cona-
tu amicorum, ubicumque ad hoc conferre volentium.

7. Curent quoque nostri apud Episcopos, et Principes
ut dum fundant Collegia, et Ecclesias Parochia-
les, Societas habeat potestatem statuendi Vicarium
habentem curam animarum: ipse vero Superior Locum
pro

pro tempore existens sit Parochus, et sic totum
regimen Ecclesie ipsius erit, et Parochiani omnes
Societati erunt subjecti, ut quidvis ab illa impe-
tatur.

8. Ubi Academiae sunt nobis repugnantes: vel Catholici,
vel heretici Cives fundationes impediunt, ibi
et Praelatos, curandum, ut primarię Cathedrae Con-
cionationis occupentur, et sic continget Societatem
aliquando necessitates, ac rationes ꝑꝑ occasionem
exposituram.

9. Maxime autem Praelati Ecclesie devincendi sunt
quando agitur de Beatificatione, aut Canoniza-
tione nostrorum: et tunc omnibus modis a Magna-
tibus, et Principibus Literę procurande erunt, in-
quibus apud eadem Apostolica negotia promoveantur.

10. Si contingat Praelatos, aut Magnates Legationem
obire, cavendum sedulo, ac preveniendum, ne a aliis
Religiosis, qui nobiscum certant, utantur, ne affectus
in illos transferant, et in Provincias, et Civitates,
in quibus nos meramur inducant. Quod si ejusmo-
di Legati transiverint illas Provincias, vel Civi-
tates, ubi Societas Collegia habet, excipiantur
magno honore, et pro modestia Religiosa tra-
dentur.

Caput II.

Quae commendata esse debeant Concionatoribus, et
Confessariis Magnatum?

1. Nostri = Principes virosque illustres ita dirigant
ut solum ad Majorem Dei Gloria tendere videantur
et ad tale austeritate conscientie, quam ipsimet
Principes concedunt, eos conducant. Neque statim
sed sensim expectari debet eorum directio externa,
et politica gubernatio.

2. Ideo sepe illis inculcandum distributionem honorum,
et dignitatum in Republica spectare ad justitiam,
graviterque Deum offendi a Principibus,
si contra agant, et ex passione procedant. Pro-
testentur sepe, ac serio, se nullo modo velle in
Reipublice administratione ingerere, sed invi-
tos dicere ratione officii sui. Tum ubi semel
apprehenderit, explicetur, quibus virtutibus or-
nati esse debeant, qui ad dignitates, et publica
munia assumendi sunt. Nominentur tandem,
et commendentur ab illis, qui sunt sinceri amici
Societatis, hoc tamen non fiat immediate per
nostros, sic Princeps ad hoc coegerit. Sed plus
gratiae habebitur, si interponantur amici, vel
familiares Principis.

3. Quo circa Conservati, et Concionatores nostri infor-
mentur ab amicis nostris, qui pro quovis mune-
re sint apti, presertim tales, qui erga Societatem
liberales sunt, horum nomina apud se habeant
et suo tempore cum dexteritate, sive se se
=ve

ve y alios Principibus insinuent.

4. Reminerint summoere Confessarii, et Concionatore, Principes suaviter, et blande tractare: nullomodo in Concionibus, aut privatim colloquiis perstringere omnes parvos ab illis removere, et in spe, fide, et justitia potissimum adhortari.
5. Munuscula parva vix unquam pro privato usu accipiant, sed commendent necessitate communi. Pro vicinis, aut Collegii, Domi cubiculo simpliciter instructo gaudeant, neque curiose se nimis vestiant, et ad abjectiores Personas [quae in Palatio sunt] iuvandas, et consolandas se conferant, ne solum Magistribus presto eas videantur.
6. Post mortem Officialium, quae primus curent, ut de substituendis Amicis Societatis mature agant, et suspitione se eximant extorti Leguminis. Quare etiam ut supra dictum est, immediate se non impendant, sed amicos fideles, ac Fortes, qui sustinere invidia possunt, si quis oriat aliquando.

Caput 5.

Quomodo agendum cum Religiosis, qui iuste in Ecclesia, quibus nos, functionibus vacant?

1. Penus istud hominum ferendum generose: et inter Principibus, et illis qui aliqua auctoritate possident, explicandum opportune Societate omnium ordinum continere perfectionem, preter cantum, et exteriorem in victu asperitatem. Et si singule

Religiones in aliquo excellent, Societas vero eminentiori modo lucet in Ecclesia Dei.

2. Inquirantur, et notentur defectus aliorum Religionum, quibus prudenter, et plerumque per modum deploracionis detectis, ac propalatis, ostendatur minus feliciter illos satisfacere istis functionibus, quibus nobiscum concurrunt.
3. Majori conatu eundem est contra eos, qui Scholas pro Juventute docenda instituire volunt, istis Locis, quibus cum honore, et utilitate nostri Locent. Ostendant Magistrations tales fore perurbationis Reipublice, nisi impediuntur: quae ab ipsismet pueris, qui diversimode instruuntur incipient. Denique Societate sufficere Juventuti erudiendae.
4. Quod si Religiosi Litteras Pontificias obtinuerint, aut Cardinalium commendationem pro se habeant, agant nostri contra per Gringos, ac Magnates, qui Pontifici informant de benemeritis Societatis, et sufficientia, ut per illa pacifice Juventus instruat. Procurent etiam, et exhiberant testimonia, a Magistratibus data de bonis illorum conversatione, et institutione.
5. Interea pro viribus nostri studeant edere specimen singulare virtutis, et doctrine, exercendo studiosos in studiis, aliisque plausibilibus, Ludis scholasticis, Magnatibus, Magistrations, et populo spectantibus.

spectantibus.

8

Caput 6.

De conciliandis Societati Viduis opulentis.

1. Designantur ad hoc opus Patres provec^t etatis, complexionis vivacis, et conversationis gratae. Ab illis viventur = et si affectum aliquem erga Societate ostendant, vicissim opera, et merita Societatis illis offerant. Quod si acceptent, et Ecclesias nostras visitare ceperint, prospiciatur eis de Confessario, a quo bene dirigantur, praesertim ad constantiam in statu viduali, enumerando, et Laudando illius fructum, et felicitatem. Certaque respondeant, et tanquam obsides promittant aeternum meritum hac ratione acquirendum, et efficacissimum esse medium ad purgatorias flammis evitandas.
2. Cautè, et sensim mutanda, quae ad gubernationem Domus spectant, sic habita ratione, Personae, loci, affectus, et devotionis &c.
3. Procuretur Confessarius, ut Sacello, vel Oratorio alicui, Domi adornando occupentur: in quo meditationibus, ac aliis exercitiis spiritualibus vacare poterint, ut facilius a Conversatione, hac visitationibus abocentur. Et si tale Sacellum habeant, Nostrum a celebratione Missarum, et exhortationibus opportune favendis non abstinere, et Sacellum sub se continere studeant.

10
4. Amovendi potissimum tales domestici [sed yaulati]
qui cum Societate non communicant: talesque com-
mendandi, et subrogandi, qui a nostris dependent,
aut dependere velint, sic omniumque in familia
aguntur participes esse poterimus.

5. Totus Confessarii conatus huc spectet, ut vidua
ejus consilio in omnibus utatur, et acquiescat,
quod ostendetur per occasione[m] eae unicu[m] fun-
damentu[m] profectus spiritualis.

6. Consulatur frequens totus usus Sacramentorum,
praesertim Penitentiae, in quo intima animi sensa,
et tentationes quascumque Liberrime ageriat. De-
in frequens communico, auditus Missae ipsiusmet
Confessarii, ad quod invitabitur cum praemissis
peculiaribus precibus recitatis Litaniaru[m], et quo-
tidianu[m] examen conscientiae.

7. Juvabit non parum ad plenissima[m] cognitionem
omniu[m] inclinationu[m] ejus confessio generalis, Li-
cet alias alteri facta fuerit, et erat.

8. Exhortationes fiant de bonis viduitatis, de mole-
stis Matrimonii, praesertim iterati de periculis, quae
simul incurruntur, quae maxime ad homines sunt.

9. Proponendi subinde, et dextre Proci aliqui, sed
tales, a quibus visur bene vidua[m] abhorre[re]. De-
scribantur alioru[m] vitia, et mali mores, ut sic uniu-
versu[m] secundas nuptias nauseat.

10. Quando ergo circa Viduitatis statum affectus esse
constet, tunc commendanda vita spiritualis [non
religiosa] cuius incommoda potius proponenda [sed
qualis fuit Laule Eustochii & Perpetuae & Con-
fessarius, ut voto castitatis saltem ad biennium, vel tri-
ennium emisso, omnem aditum ad secundas nuptias
occludat, quo tempore omnis conversatio cum sexu
impari, et recreationes etiam cum consanguineis,
et affinibus prohibenda, titulo majoris conjunctio-
nis cum Deo. Ecclesiastici autem a quibus vidua
visitabitur, aut quos visitabit, si omnes excludi
nequeunt, tamen tales sint, qui ex nostrorum
commendatione admittantur, vel a nostrorum nutu
dependeant.

11. Huc usque ubi progressus fuerit, paulatim ad bona
opera, praesertim elemosinas inducenda erit: quae
tamen nulla ratione prestabit sine sui Patris
spiritualis directione, cum plurimum intersit
ut cum discretionem talentum in lucrum spirituale
detur: Elemosinae male collocatae sint sepe cau-
sa vel fomentum peccatorum, si simpliciter tantum
fructum, ac meritum causent.

Caput 7.

Quomodo conservandae viduae, ac disponendum
de bonis, quae habeant.

1. Urgeantur continuo, ut pergant in devotione, et

operibus bonis, ut nulla hebdomas transeat, quin
sua sponte aliquid in honore Christi, B. Virginis,
aut Patroni sui prescindat de superfluis, quod
impendat ornatum templorum; donec spoliis ple-
risque, et primitiis egypte sint exurg.

2. Quod si propter communem affectum erga Societatem
nostram Liberalitatem suam testentur, idque fa-
cere continuent, fiant omnium mentorum Soci-
etatis participes, cum Indulto speciali Provinci-
alis, aut etiam [si tantum Personae fuerint] Generali.
3. Si emiserint votum castitatis, renovent illud
more nostro bis in anno, conceant illis pro illa die
recreationem honestam cum nostris.
4. Visitentur crebro, et facundis colloquiis, et histo-
riis spiritualibus, ac facetiis recreentur, et fove-
antur juxta uniuscujusque humorem, et incli-
nationem.
5. Arceantur ingeniose a visitatione aliorum templa-
rum, maxima Religiosorum, et inculcet illis, omnes
aliorum ordinum Indulgentias in Societatem esse
refusas.
6. Non tractentur nimis rigide, ne morosi fiant: ne
forte amissa spe, gratia illarum aliunde occupa-
ta recuperandi, in quo magna discretionem de in-
stanti mulierum genio judicandum.
7. Si Lugendum ijs est, permittatur ornatus Luge-
bris

8.

9.

10.

10

bris, cum honesta majestate aliquod spirituale
simul, et mundanum spirans, ut non apprehendant,
seu vero spirituali plane gubernari; Denique [modo
non sit periculum incostantiae, et erga Societatem fide-
les, ac Liberales inveniantur] concedatur quidquid
ad sensualitates requirunt, moderate tamen, et
secluso scandalo.

8. Collocentur etiam apud Viduas alie quellae honeste,
Parentibus divitibus, ac Nobilibus nate; quae nostro
ru directione, ac modo vivendi, paulatim assuefi-
ant. His praevis aliqua a Confessario hujus fami-
liae ad hoc electae, subiciantur Syndicationibus, aliisque
consuetudinibus Societatis. Et quae se accommodare
nolunt, dimittantur ad Parentes: describantur
tanquam discolor, difficilis ingenii &c.

9. Nec minor cura Sanitatis, quam salutis adhibenda
erit, quare si de valetudine conguerantur, statim
jejunia, cilicia, disciplinae alicuae poenitentiae cor-
porales prohibeantur: nec permittantur ad tem-
plum exire, sed domi secreto, et caute administren-
tur Sacramenta, dissimuletur cum illis ingressus
in hortum, vel Collegium, modo secreto id fiat.
Permittantur colloquio, et recreatione secretae cum
iis, qui maxime arriserint.

10. Pro dispositione reddituum [quos habet Vidua in
favorem Societatis] faciendarum, proportionatur perfectio

status horu^m Sanctoru^m, qui relicto mundo, Parentibus,
bonis abdicatis, cum magna resignatione, et animi
hilaritate Deo servierunt, exornantur in ordinē ad hoc
quę habentur in Constitutione, et in examine Societa-
tis, de istiusmodi resignatione, renuntiatione, et abne-
gatione omniu^m reru^m. Alligent exempla Viduaru^m, quę
scilicet in Sanctus brevi evaserunt, cum sine Canoni-
zationis, si sic usque in finē perseveraverint. Osten-
daturque ijs non de futura ad hoc Nostro^m apud
Pontificē authoritate.

11. Inprimendū ijs firmiter, si conscientia perfecte
quieta frui velint, omnino sine murmuratione, tedio,
aut ulla renitentia interiori, sequendā esse viā in
temporalibus, quā in spiritualibus Confessarij dire-
ctione, tanquā a Deo peculiariter destinati.
12. Instruendę quoque, gratius eare, si Personis Ecclesia-
sticis, maxime Religiosis spectatę, et exemplaris vi-
te eleemosinas suas dent, non nisi consilio, et approban-
te Confessario.
13. Cavebunt Confessarii, ne quocumque pretextu Viduę es-
su^m penitentes, alios Religiosos invitent, aut familiarita-
te^m cu^m illis ineant, quod impedire conabuntur, suo tem-
pore de predicando Societate tanquā Ordine^m superla-
tivu^m, utilissimu^m in Ecclesia, majoris authoritatis apud
Pontificē, et Principes omnes: perfectissimu^m in sa-
quis dimittit noxios, et non idoneos, adeoque sine su-
=mo

ma, et fecibus vivet, quibus scatent. Monachi plerumque ^M
indocti, tardi, segnes, salutis suae incurii.

14. Quod si in vita sua Vidua ex pleno bono sua Societate
non inscripserit, proportionatur illi per occasionem, et provertitur
ingruente gravi morbo, aut periculo vitae, egestus, novitas,
et multitudo Collegiorum nondum fundatorum, inducantur
suaviter ad sumptus faciendos, quibus aeterna gloria
sunt fundaturae.

15. Proponant, et suadeant illis ordinarias pensiones, tri-
buta quibus subleventur annuatim Collegiorum, et domo-
rum Professorum debita praecipue Domus Professorum, Roma-
nae, nec immemores sint ornamentorum templi, Cereris,
Vini, ad celebrationem Missae.

16. Idem faciendum cum Principibus, et Benefactoribus
aliis, persuadendum inquam ea, quae perpetua sunt in
hoc mundo, et in altero aeterna illis gloria a Deo
paritura. Quod si hinc aliqui malevoli alligent exem-
plum Christi, qui non habebat ubi caput reclinaret,
velintque socios seu scilicet esse pauperes, osten-
datur et serio imprimatur, Ecclesia parvi in omni-
bus esse mutata, et Monarchia facta, quae auctori-
tate, et potentia magna fieri se debet contra poten-
tissimos inimicos, et esse lapidem istum parvum exci-
pi qui erit in monte maximus, praedictum per Prophetam.

17. Illis, quae addictae sunt elemosinis, et ornatae tem-
plorum, ostendatur crebro, summa perfectione in eo

consistere, quod terrenarum rerum amore sese exuen-
tes opus istud, eoque socios eorum paravore faciant.

18. Sed quia minus semper sperandum a Viduis, quae li-
beros suos ad seculum dirigunt, videbimus.

Capitulum 8.

Quomodo faciendum ut filii, et filiae Viduarum Eli-
giosus, ac devotarum statum amplectantur.

1. Sicut Matribus fortiter, sic nostris suaviter in hac
materia est agendum, Matres nimirum instruendae,
ut Errorum suorum reprehensionibus castigationibus mo-
lestis sine a teneris. Dum proceriores praesertim
filiae fuerint, muliebres ornatus, et clemencia illis ne-
gent. Optandum sepe, et Deum rogando, ut ad statum
Ecclesiasticum aspirant, et pollicendo insignem dotem,
si moniales esse voluerint. Exponant sepe difficul-
tates, quae in Matrimonio sunt omnibus communes,
et quas ipsemet in particulari expertae sint, dolenda 3.
do, quod celibatus suo tempore Matrimonio non pre-
tulerint. Denique sic agant continuo, ut filiae praeser-
tini talis vitae aequae Matris tali modo transigendae
de statu Religioso cogitent. H.

2. Cum Filiis conversentur nostri familiariter, si
quidam ad Societatem nostram accesserint fuerint, indu-
cantur opportune in Collegium, ut ostendantur, et
explicentur illis ea, quae commoda, grata futura, et
ad Societatem amplectendam invitatura creduntur
ut

ut sunt horti, vineae, domus rurales, et praedia, ¹² ubi
nostri sese recreant. Narretur illis itineratio ad de-
versas Regna, Communicatio cum Principibus Mundi
et quaeque juvenilibus aetate oblectant in Refectorio
et cubiculis exterior mundities, blanda conversatio
inter nostros, Regulae nostrae facilitas, cui tamen
compromissum est Regnum Dei, ordinis denique nos-
tri super alios praegeminantia, et colloquia simul
facta cum illis admisceantur.

3. Moneantur quasi in revelatione interdum ad Reli-
gionem in genere, deinde tanta insinuetur perfectio
et commoditas praeter ceteris, exponanturque tum in
privatis colloquiis, tum in publicis exhortationibus,
quae sit grave contra vocationem Divinam calcitrare,
tandemque inducantur ad faciendam exercitia spe-
ritualia, ut de statu vitae deligendo concludant.
4. Procurent nostri, ut huiusmodi Adolescentes
instructores habeant Societati addictos, qui
continuo invigilent, et hortentur: si autem re-
clutentur, subtrahantur hinc inde eloquia, ut
tedio afficiantur. Exponat mater difficultates
familiae, id si non adeo ita commode fieri possit,
ut sua sponte animus ad Societatem aditiant,
mittantur Studiosi titulo ad remota Societatis
gymnasia, et ex parte Matris pauca mittantur
solatia, ex parte vero Societatis adhibeantur, ut
affectum in nostros transferant.

Caput 9.

De redditibus Collegiorum augendis

1. Nemo, quantum fieri poterit ad ultimam Professionem admittatur, quamdiu successiones aliquas expectet, nisi Fratres, seu juniores habeat in Societate, vel ob alias graves causas. In omnibus tamen, et ante omnia consulendum est amplificationi Societatis secundum fines Superioribus notos, qui in hoc scilicet conspirent, ut Ecclesia ad M. D. P. pristino ritui restituatur, et totius Cleri, non nisi unus sit spiritus, qui circa frequenter monendus est, et passim promulganda Societatis parte constare in Professis adeo mendicis, ut praeter largitiones quotidianas fidelium, careant omnibus omnino, parte etiam aliis Patronis pauperibus quidem, sed qui possident bona stabilia, ne sint in gravamen populi: pro studiis, ac foundationibus suis, ut sunt ceteri mendicantes. Ideoque veris incumbentur Confessariis Principum, Magnatum, Viduarum, et aliorum [a quibus Societas multum sperare poterit] ea, quae hanc materiam concernunt, ut dum spiritualia illis conferunt et divina, ad minimum terrena, et temporalia ab illis recipiant. Neque vix unquam omittant occasiones recipiendi, cum offertur. Si autem promissum fuerit, et differatur, prudenter in memoria revocetur, quantum tamen fieri poterit, omne affectum erga divitias dissimulando. quod si quis ex Confessariis, sive Magnatum, sive aliorum

2.

3.

13
aliorum ad hec in praxi redigenda minus industrius
videatur, tempore, et caute amoveatur, alio in eius
Loco substituto. Et si necessarium sit ad majorem Peniten-
tium satisfactionem, ad remotiora Collegia relegatur, dicen-
do: Societate plurimum illius Persona, ac talentis
indigere. Nuper enim audivimus juvenes Viduas im-
matura morte pregentas, negligentia nostrorum super-
lectile valde pretiosa Temporis Societatis dicata, non
legare, eo, quod tempestive acceptata non essent:
neque ad similia acceptanda Tempus, sed bona
Confitentium voluntas spectanda est.

2. Prelati, Canonici, Pastores, alique opulenti Ecclesia-
stici, industrius variis ad exercitia spiritualia sunt
alliciendi, et paulatim sic mediante affectu erga res
spirituales, Societate conciliandi, deinde eorum Libertas
paulatim prognosticanda.

3. Non negligant Confessarii interrogare Penitentes suos
[opportune tamen] de nomine, familia, Affinibus,
Parentibus, Amicis, Bonis: deinde spectare successio-
nes eorum, statum intentionem, ac resolutionem oportebit,
quam si nondum sumpserint Societati favorabilem,
jovabit persuadere. Quod si spes alicujus utilitatis
prima fronte offulgeat, quia non expedit de omnibus
simul interrogare, jubeatur, sive titulo majoris di-
lucidationis conscientie, sive penitentie medicinalis, he-
domadati confiteri, et honeste ab eodem Confessario in-

vitentur, ut quod una vice inquirere non potuit, pluri-
bus inquirat. Quod si successerit ex voto, si femina
fuerit? ad persistendum in frequenti Confessione, et
visitatione, si vero ad sodalitate frequentanda, et fa-
miliaritate nostrorum quoquomodo inducat.

4. Quae de Viduis dicta sunt, eadem agenda circa Mercat-
tores, Cives opulentos Conjugatos proles carentes in-
telligantur, a quibus non raro Societas ex aere heredi-
tate acquireret, si prudenter haec praes executioni
mandentur. Continuum autem haec observanda erunt
circa Opulentas, Devotianas - Nostros frequentan-
tes, quae si non sint Laurentibus valde nobilibus-
natq, tantum poterit ad summum vulgus obmurmur-
rare.

5. Rectores Collegiorum conabuntur habere notitiam
domorum, hortorum, praediorum, vinearum, pagorum, cetero-
rumque bonorum, quae a Primariis nobilibus, Mercat-
toribus, aut Civibus possidentur: et si fieri potest,
gravaminum, ac reddituum, quibus onerantur, sed caute
id praestandum, et efficacissime per Confessionem Sodalita-
tum, ac privata colloquia. Quod si Confessarius reni-
tente divite adeptus sit, continuus rectorem moneat,
et omni modo fovere conetur.

6. Porro summa rei in eo constituenda est, quod no-
stri omnes apposite benevolentiam Penitentium, et
aliorum quibuscumque conversantur, captare norint,
et

14

et singulorum inclinationis se accommodare. quapropter ad loca, quae a Divitibus, et nobilibus inhabitantur, Provinciales provideant, ut multi mittantur, et ut Provinciales id prudentius, et facilius agant, Rectores de meae illorum accurate instruere suo tempore meminerint.

7. Inquirant etiam an Contractus, et possessiones per receptionem Filiorum in Societate, ad illa transire possint, et si fieri potest, explorent, an bona aliqua sic per pactum aliquod conducta vel aliter, Collegio cedere possint? ut post tempus Societati cedant, ad quem finem Societatis necessitas, et gravamen debitorum omnibus praesertim Magnatibus, et divitibus intromanda erunt.

8. Si contigerit Viduus, aut Conjugatos divites nobis addictos tantum habere filias eas nostri blande dirigant ad statum Devotarium, vel ad Religionem Monialium, dote aliqua illis relicta, cetera Societate per auxilium acquirant. quod si Filios habeant, qui Societati apti erunt, ad illa alliciantur: alii ad alias religiones, et certo minimo compromisso inducendi erunt. Sed si filius unicus sit, quibuslibet modis ad Societatem pertrahendus erit, eique metus omnis Parentum ex animo amovendus, et vocatio Christi inculcanda est, ostendendo etiam Sacrificium gratissimum fore, si Parentibus inscius, et invitis auferent. Deinde mittatur ad Novitatum remotum, permonito prius Generali

quod si filios, aut filias habeant, prius filii ad monasterium mittantur, vel ad statum Devotarium dirigantur, deinde filii in Societate cum successione bonorum pertrahantur.

9. Superiores huiusmodi viduarum, et Conjugatorum Confevarios suaviter, et fortiter moneant, ut sese utiliter pro Societate secundum haec monita impendant: quod si non fecerint, alii illorum loco substituantur, et ipsi removeantur, sic ut notitia cum illa familia fore non possint.

10. Viduae, vel aliae Personae devote, quae videntur ad magnam perfectionem tendere, inducantur ad hoc, ut tanquam efficacissimum medium perveniendi ad apicem perfectionis, si omnes suas possessiones Societati cedant, et vivant Annona Societatis, quae illis secundum exigentiam continuo administrabitur, ut sine ulla cura, ac sollicitudine Deo Libentius serviant.

11. Ad persuadendam efficacius Paupertatem Societatis, Superiores a diuisionibus Personis mutent pecunias sub chyrographo, quarum solutio differatur: deinde morbi praesertim periculosi, talis Persona constanter visitetur, et omni ratione perueniatur, ut tandem moveatur ad reddendum chyrographum, sic enim nostri non agnoscantur Testamentis, et interius nihilominus lucrabimur, absque invidia succedentium in bona morientis.

12.

13.

14.

15.

12. Conveniēt etiā ab aliquibus Personis pecunia¹⁵ sub
annuo redditu sumere minimo, et dandā aliori alibi
constituere, ut redditus redditus compenset. Interim
etiā fieri poterit, ut amici, qui sic mutuo pecunia
dederunt, misereantur nostri mali. Lucrum autem
subinde etiā capitale, sive testamento, sive dona-
tione inter vivos, Societati cedant, dum Collegia
struuntur, aut templa edificantur.

13. Utiliter etiā Societas, sub nomine Mercatorū divitū
nobis addictorū negotiari poterit, sed respiciat eundē
certū, et copiosū Lucrum etiā in Indiis, quę Societati
non tantū animas, verū etiā oves multas hactenus
Deo favente subministrarunt.

14. Procurent nostri habere in Locis ubi resident medi-
cū aliquē Societati fidele, quem apud egros p̄fici-
que commendent, et extolent, ut vicissim ipse no-
stro p̄z ceteris Religiosis commendans, efficiat,
ut proximū apud primarios egrotos, et p̄sertim
moribundos vocemur.

15. Confessariū sint assidui in visitandis egros, p̄stis-
simū qui periclitantur. Procurent Superiores, ut
tempore illo, quo Confessarius discedere cogitur ab
egrotō, continuo alii succedant, et egrotū in bonis
propositis foveant, interī prudenter incutiendus
est horror inferni, ad minimū Purgatorii. Demon-
strandūque, quod sicut aqua extinguit ignē, sic
elemosinę extinguunt peccatū, nusquā autem

melius eleemosinas expendi posse, quàm in eiusmodi personarum alimentum, ac subsidium, quæ ex vocatione sua profitentur charitatè erga salutem proximi. Sic etià participes esse faciendos, et satisfacturos egrotos pro peccatis propriis, quia charitas operit multitudinè peccatorum. Describi quoque potest illa charitas tanquam vestis illa nuptialis, sine qua nemo admittitur ad Mensam cælestem. Denique ex S. Scriptura ex N. Patribus alliganda erunt, quæ respectu habitus ad egroti caritatem efficacissimè judicabuntur ad illud promovendum.

16. Mulieres conquirentes de viris, aut molestis suorum maritorum, doceantur subtrahere secreto summas aliquas pecunie, illas Deo offerre pro expiandis peccatis maritorum, et impetranda illis gratia.

Caput 10.

De discipline hujus rigore privato in societate

1. Dimittendus erit quilibet cujusvis conditionis, vel status, alio colore questito, tanquam hostis Societatis, qui devotas nostras, vel alios amicos alienaverit a templo nostro, vel frequentatione nostrorum, aut eleemosinas ad alia templa, vel Religiosos diverterit, vel alicui opulento, aut bonæ Societati congruo, illam dissuasent. Tum etià qui circa tempus, quo de bonis propriis disponendum erat, affectus erga consanguineos potius, quàm erga Societatem ostenderet, hoc enim magnus immortificati animi signus est, et convenit professos plane esse

2.

3.

16

esse mortificatos. Item qui elemosinas a penitenti-
bus, et aliis amicis Societati oblatas, ad consanguine-
os suos pauperes diverterint. Ut autem de causa dimis-
sionis sue non conguerantur, non dimittantur tantum,
sed prohibeantur ab audiendis Confessionibus, mortifi-
centur, et vexentur exercitiis vilissimorum officiorum,
conantur in dies ad eas prestanda, a quibus aversio-
ne maxima habere cognoscantur, removeantur ab alio-
ribus studiis, ac honorificis munitis, urgeantur Cayitu-
lis, ac reprehensionibus publicis, arceantur a recreatio-
nibus, et conversatione exterorum, subtrahantur in vesti-
bus, aliisque utensilibus ea, que omnino necessaria non
sunt, donec ad murmurations, et impatientiam inducan-
tur, et tunc tanquam nimis immortificati, et alio malo
exemplo perniciosi dimittantur. Et si ratio dimissio-
nis Parentibus, aut Regulis danda sit, dicatur non
habuisse Spiritum Societatis.

2. Dimittendi insuper erunt, qui scrupulum fecerint in
acquirendis Societati bonis, dicanturque esse nimium
proprio iudicio. Quod si apud Provinciales rationes facti
sui reddere voluerint, non audiantur, sed urgeantur
ad Regula, que omnes obligat ad cecam obedientiam
prestandam.
3. Reflectendus erit ab initio, et a teneris annis, quinam
maxime in affectu erga Societatem proficiant. Qui
autem affectus erga alios ordines, aut pauperes, aut
Parentes tenere deprehenduntur, cum sin futuri

inutiles, modo supradicto paulatim ad dimissionem dis- 3.
ponantur.

Caput 11.

Qualiter se nostri unanimiter prestabunt contra dimis-
sionem Societatis.

1. Quonia dimissi aliquorum saltem secretorum conscii sunt,
plerumque obsunt, ac proinde eorum conatibus obviandum
erit hisce modis; antequam Societate dimittantur, in-
ducantur, ut promittant scripto, et jurent se nihil de
Societate unquam sinistre scripturos, vel dicturos. In-
terim Superiores seruent scripto malas inclinationes,
defectus, ac vitia eorum, quae ipsi aliquando in manifi-
estatione conscientiae suae pro more Societatis dederunt,
quibus si necesse fuerit, Societas apud Magnates, et
Reges ad illorum promotionem impediendam se juvare
poterit.

2. Scribatur quamprimum per Collegia, quia dimissi sint,
exagerenturque causae dimissionis generalis: Immortifi-
catio animi, inobedientia, parvus affectus erga ex-
ercitia Spiritualia, proprium Judicium. Deinde mo-
neantur alii omnes, ne cum illis ulla ratione corres-
pondeant. Et si ab externis dimissi mentis fiat, Lo-
quantur omnes uniformiter, et pariter dicant: Societas
se neminem dimittere sine gravibus causis. eicere
instar maris cadavera, & insinuentur etiam caesae hu-
jusmodi causae propter quas odio habemur, ut plau-
sibiliter sit dimissio.

3. In domesticis exhortationibus persuadeatur, Dimissos esse plane inquietos, et continuo Societate revertere exagerenturque in fortuna eorum, qui post discessionem a Societate perierunt.
4. Obviandum est accusationibus, quas dimissi e Societate facere possunt, et auctoritate virorum gravium, qui parum declarent, Societate neminem, sine gravi causa dimittere, neque rescindere sana membra: quod confirmari potest et Zelu, quod habet, et generatio ostendit Societas erga animas exterorum, quanto magis erga domesticos suos.
5. Deinde huiusmodi Magnates, aut Prelati apud quos dimissi aliquid auctoritatis, aut fidei sibi conciliare ceperint, omni genere beneficiorum a Societate reverendi sunt, ac obstringendi. Explicandum illis quod bonum commune unius Religionis tam celeberrimae, quam utilis Ecclesiae preponderare debeat bono privato qualicumque Personae. quod si affectus erga dimissos perseveret, juvabit causas dimissionis exponere, et exagere, quae non adeo certa sunt, modo et probabilem consequentiam deducantur.
6. Omni modo precavendum erit, ne praesentibus ii, qui sua sponte Societate deseruerunt, promovantur ad aliqua officia, aut dignitates Ecclesiae, nisi se suaeque omnia Societate submiserint, et adjecerint, ita ut omnibus constare possit, quod a Societate omnino dependere velint.

7. Procuretur tempori, ut ab exercitio functionum celeberrimis
in Ecclesia, ut sunt Conciones, Confessiones, evulgatio-
nes Librorum & quantum fieri potest sint remoti, ne af-
fectus, et plausus vulgi sibi concilient. Eo fine diligen-
tissime in vitam, et mores illorum erit inquirendum, nec
non in sodalitatibus, occupationibus & et intentionibus dimis-
si. Quo circa efficiendum erit, ut cum aliquis ex familia illa
qua dimissi incolunt, nostri peculiarem correspondentiam
habeant. Quamprimum autem quidquam minus laudabile,
aut censura dignum deprehensum fuerit, per Personas
inferioris Ordinis nobis addictas, in vulgus deperga-
tur. Deinde Magnates, et Praeatos, qui dimissos fo-
vent, futuris infamiae indicibus terreat, quod si nihil
committant reprehensione dignum, et laudabiliter se
gerant, extenuentur argutis propositionibus, ambiguisq;
verbis eorum virtutes, operaque, quae commendantur,
donec estimatio et fides, quae antea illis adhibebatur,
imminuatur. Societati enim plandum interest, dimissos
et praesertim eos, qui eam sua sponte deseruerunt, pro-
sus suppressit. Infortunia, et eventus sinistri, qui
illis accident, quamprimum divulgandi sunt, ut non
credantur nostri ex passionibus procedere, domi vero omni-
bus modis exaggerentur, ut alii contineantur.

Capitulum 12.

Quinam conservari, ac foveri in Societate debeant
1. Primus locus tenere debent strenui operarii, qui scilicet
et non minus temporales, quam spirituales Societatis
bonum

18

bonum promovent, quales sunt plerumque Confessarius
Principum, ac Magnatum, Viduarum, et Devotarum opulenta-
rum, Concionatores, et Professores, et quicumque horum
Secretorum sunt consciis.

2. Confracti etate, et propecte etatis, secundum quod talen-
ta sua pro bono Societatis impenderunt, adeo ut habeat
decus menti preterite, preterquam quod adhuc apta
instrumenta sint ad deferendos Superioribus defectus
ordinarios, quos in reliquis domesticis, cum perpetuo
domis sint animadvertunt.
3. Dimittendi illi nunquam erunt, quantum fieri potest,
ne Societas male audeat.
4. Preterea fovendi quicumque ingenio, nobilitate, aut
divitiis excellunt, preterit si amicos, et consanguineos
Societati addictos habeant, et potentes, et revera ipsi
sinceri affectu erga Societatem sint, secundum explicatio-
nem supra datam. Mittendi illi Romam, vel ad Univer-
sitates celebriores, ut studeant, si autem in Provincia
studuerint, peculiari affectu, et favore Personarum
sunt promovendi. Quoadusque occasione honorum suo-
rum fecerint Societati, nihil ipsis denegetur, sed
postquam illa fecerint, mortificentur ut ceteri, semper
tamen respectu aliquo habito ad preterita.
5. Erit etiam ratio peculiaris eorum apud Superiores, qui
selectos aptos juvenes ad Societatem allexerint, quan-
doquidem affectus suus erga Societatem non parum restati-
sent, sed quamdiu illi nondum profecti sunt, videndum

nas nimius illis indulgeatur, ne fortunas, quas ad Societate adduxerunt, reducant.

Caput 13.

De defectu Juvenum in Societatem admittendorum, et modo retinendis.

1. Summa prudentia contendendum est, ut deligantur Juvenes ingenio bono, forma non contemnenda, genere Nobiles, aut ad minimum horum aliquo excellentes.
2. Ut facilius ad institutum nostrorum alliciantur, et pertrahantur peculiari affectu, quamdiu student, a Praefectis Scholarum, et Magistris sunt preveniendi, extra tempora Scholae, ab iisdem sunt instruendi, quam gratum Deo sit, si quis illi se, et sua omnia, praesertim in Societate consecret.
3. Ducantur occasione data per Collegium, et hortum, immo etiam aliquando ad Villas, non cum Nostris versentur tempore recreationum, ut paulatim familiares fiant, cavendo tamen, ne familiaritas pariat contemptum.
4. Non permittantur castigari, et in ordinem redigi a Praeceptoribus cum aliis discipulis.
5. Munusculis, ac privilegiis variis etati illorum conformibus, devincende sunt, et maxime colloquiis particulatim sunt animandis.
6. Inculcetur illis haec fieri dispositione divisa, tanquam ad Societatem electis, praeter tot alios idem Gymnasium frequentantibus.
7. Aliis occasionibus praesertim exhortationibus, terrendis sunt

sunt minis damnationis eterne, nisi divinae vocationi obtemperent.

- 8. Si Societas ingredi constanter petant, differatur illorum admissio, quamdiu constanter manent, quod si mutabiles appareant, quam primum, et omnibus modis foveantur.
- 9. Admoneantur efficaciter, ut nulli familiari suo vocatione sua, nequidem Parentibus aperiant, priusquam admissi sint. Quod si deinde illis aliqua testatio resiliendi superveniat in integro sumi ipse, tu Societas erit, et si illa superata fuerit, semper erit occasio illos rememoratione ejusdem animandis, si tempore Novitiatus, aut post emissam vota simplicia obveniat.
- 10. Quia vero maxima difficultas est, in alliciendis Magnatum, Senatorum, et Nobilium filiis, quamdiu apud Parentes sunt, qui illos ad succedendum illorum officio educant, persuadendum illis per amicos potius, quam per Personas Societatis, ut illos in aliis Provinciis, et remotis Universitatibus collocent, in quibus nostri docent, premissis instructionibus ad Professores de qualitate, et conditionibus illorum, ut sic illos Societati facilius, et certius concilient.
- 11. Quando ad gratiam aliquo modo maturam pervenerint, inducendi erunt ad faciendum aliqua exercitia spiritualia, que in Permania, et Polonia bonum successum habuerunt.

12. Perturbationibus, et afflictionibus occurrendum erit pro qualitate, et conditione uniuscujusque adhibitis demonstrationibus, et exhortationibus privatis, de male successu divitiarum, et de bono vocationis non contemnendo sub pena indictionis pene infernalis.

13. Apud Parentes ut facilius filiorum suorum desiderium in Societate ingrediendi condescendant, ostendatur excellentia Societatis pro aliis Religionibus, Sanctitatis, et doctrinae Patrum nostrorum, estimatio integritatis, et laudis, et applausus Universitatis, qui Societati a summis, et a minimis differtur, et recenseatur numerus Principum, et Magnatum, qui magno animi sui solatio in Societate Jesu vixerunt, et mortui sunt, et etiam nunc vivunt. Ostendatur quod gratum Deo sit, quod juvenes sese illis mancipent, et praesertim in Societate Filii sui, et adolescentiam suam. Quod si teneritudine, et minus perfecta gratia discipuletur, declaratur facilitas instituti nostri, quod propter triumvotorum observationem, nihil aliud, quod molestum sit, continet, et quod valde spectandum est, nullam Regulam obligare sub peccato veniali.

Caput II.

De Casibus reservatis, et causa dimittendi e Societate.

1. Praeter Casus expressos in Constitutionibus, a quibus

20

quibus solus Superior, aut Confessarius ordinari-
us cum eius licentia absolvere poterit, sunt Sodomia,
Mollities, Fornicatio, Adulterium, Stuprum, tactus im-
pudicus Maris, aut femine. Ergo si quis qua-
cumque Zeli causa, aut occasione, quomodolibet
quidquam grave moleatur, contra Societatem, ejusque
honorem, aut utilitatem, quae etiam omnes sunt justae
causae dimissionis.

2. Quod si aliquis ejusmodi confiteatur sacramenta:
aliter non prius absolvatur, quam promiserit extra
Confessionem Superiori manifestaturum se, vel se
Confessarium, tum Superior concludet pro bono com-
munis Societatis, quod melius videbitur. Et si
certa spes sit criminis occultandi, conformi pen-
nitentia perlectendus erit, sin vero, quam primum
dimittendus. Caveat sibi inter Confessarium di-
cere penitenti illum periclitari de dimissione.
3. Si quis ex nostris Confessariis dicere penitenti,
audient ab aliqua Persona externa, quod cum
aliquo in Societate re turpe commiserit, non eam
prius absolvat, quam extra Confessionem aperuerit
nomen illius, cum quo peccavit, quod si dixerit,
adhuc non absolvatur, nisi jurejurando se obstin-
xerit, se nunquam ulli mortalius revelaturum, sine
consensu Societatis.
4. Si qui ex nostris carnaliter peccaverint, si prior
manifestaverit in Societate retineatur, aliter

dimittatur, sed deinde is, qui retinetur, ita mortificetur, ut undequaque affligatur, ut pro regis, et impatientia occasione det dimissionis, quae statim arripiatur.

5. Poterit etiam Societas, cum sit corpus nobile, et prostantans in Ecclesia a se rescindere huiusmodi Personas, quae ad instituti nostri executionem, minus idoneae videbuntur, quamvis initio satisfecerint. Et facile inveniatur occasio si nempe continenter vexentur, et omnia fiant contra illorum inclinationem: subiciantur Superioribus tetricis, arceant a studiis, ac functionibus honorificentioribus, donec obmurmurent.

6. Retinendi etiam nullatenus sint, qui aut Superioribus mala insurgunt, aut mala, aut claudia apud Socios, ac potissimum extraneos conquirunt. Item qui apud domesticos, vel externos, modum agendi, V. S. conculcandi, ac suppressendi male affectos erga Societatem, vel dimissos. Quin etiam qui Veneficos, Francos, a quibus Societas pulsa, et gravia damna passa est, in colloquiis ferunt, aut defendunt.

7. Ante dimissionem acerrime agendi sunt ii, qui dimittuntur, amovendi a consuetis officiis, et modo huic, modo illi applicandi. Interim quacumque bene presterint, reprehendendi eoque titulo alteri applicandi. Pro leviori culpa, quam forte commiserint

commiserint, graves pœnæ assignentur. Confundantur publice usque ad impatientiam, tandemque tanquam alii perniciosi, dimittantur. Ad hoc autem Locus, de quo minime opinatur, dimittatur.

8. Si de aliquo nostrorum pœno certa sit de obtinendo Episcopatu, aut alia dignitate Ecclesiastica, pœter consuetam Societatis vota, cogatur alterum emittere, quod semper bene de Instituto Societatis sensurus sit, ac dicturus, neque alio Confessario, quod qui de Societate sit, utetur. Quinimo se in nullis rebus alicujus momenti quidquam dispositurum, nisi audito iudicio Societatis, quod quia Cardinalis Toletus non observavit. Societas a S. Sede impetravit, ut postea nullus Maranus pœrfidie Judaice, aut Mahometice heres admittat, et tanquam acerrimus Societatis hostis, quantumcumque celebris erit dimittatur.

Caput 15.

Quomodo agendum cum Monialibus, et Devotariis?

1. Caveant valde Confessarii, et Concionatores, offendere Monialem, aut illis dare occasionem sententionis contra vocationem. Sed contra, affectu pœotissimum Superiorum sibi conciliato, pœrocurent confessiones saltem extraordinarias excipere, et Conciones apud eas facere, si gratitudinem illarum vicium experiantur; multum enim juvare

juvare Societate possunt, nobiles presentis, et divites Abbatis, tum ipsi, tum ipsorum parentes, et amicos suos, ut mediante noticia priorum Monasteriorum, paulatim in notitia, et amicitia totius fraternitatis Civitatis Societas venire possit.

2. Vetandum tamen ex altera parte Devotibus nostris Monasteria feminarum frequentent, ne vivendi ratio illa illis magis arrideat, et sic Societas expectatione omnium bonorum, que possident, frustretur. Inducantur vero ad prestandum votum castitatis, et obedientie in manibus Confessarii sui, ostendaturque illam vivendi rationem esse conformem primitivae Ecclesiae moribus, ut ipse Lucente in domo non sub modis sine proximi edificatione, ac fructu animarum. Preterquam quod exemplo Viduarum illarum Evangelicarum Noto in locis suis beneficiat de substantia sua. Denique omnia, que in prejudicium claustralis vite sunt, exponantur, etque applicentur huiusmodi Instructiones illis sub secreto sigilli communicent, ne forte ad aures Religiosorum perveniant.

Capitulum 16.

De Contemptu divitiarum malam prereferendo.

1. Ne seculares nobis adveniant nimium affectum erga divitias, juvabit nonnunquam recusare eleemosinas minoris momenti, que pro officio a Societate prestitis offeruntur. Quamquam ab eis, qui omnino

omnino nobis sunt addicti etiam minimas ^u quecumque acceptare conveniat, ne avaritię arguamur, si tantum dona magna admittantur.

2. Negande erunt Sepulture personis vilibus in templis nostris, quamvis addicti fuerint Societati, ne videamur pluralitate mortuorum divitias veneri, et constet de beneficiis, que a mortuis recepimus.

3. Cum Viduis, aliisque Personis, que Societati, pleraque sua dederunt, agendum erit valde resolute, et acius ceteris paribus, quam cum aliis, ne videamur propter consideratione honorum temporalium illis favere plusquam ceteris. Immo idem observari convenit respectu illorum, qui in Societate sunt: sed postquam honorum suorum cessione, et resignatione in favore Societatis fecerint, et si necesse sit, e Societate dimittantur, sed omni cum discretione, et saltem parte eorum, que Societati dederunt, ei relinquunt, quam morientes testamento legent.

Capitulum 17.

De Mediis promovendi Societatem.

1. In primis in hoc incumbant omnes, ut etiam in rebus parvi momenti unus semper sentiant, et saltem exterius dicant, sic enim quantumcumque res Mundi turbide fuerint, Societas semper augebitur, et confirmabitur.

2. Sic omnes nitere nitantur doctrina, et exemplis, ut reliqui Religiosi praesertim ii, qui de Clero sunt, Pastores & superentur, tandemque vulgus omnia a nostris praestari optet. Quinimo hoc praesertim dicatur non requiri in Pastoribus doctrina tantam, modis suis munere bene fungantur. Consilio enim Societate juvare prae, quae idcirco studia commendata habet.
3. Fovendis Reges, ac Principes hac doctrina, quod Fides Catholica in presenti statu persistere nequeat sine Solitimo, sed ad hoc magna opus est discretiones. Hac ratione nostri grati erunt Magnatibus, et ad intimiora Consilia adhibebuntur.
4. Foveri possunt horis Lectissimis, et certissimis ut de quaque transscriptis.
5. Neque parum conferet, si Magnatibus, et Principibus dissensiones caute, et secrete nutriantur, et cum mutua virium infractiones. Quod si animadvertere verisimiliter conciliandos, Societas quamprimum illos pacificare contendat, ne aliunde preveniatur.
6. Ingerenda omnibus modis, praesertim vulgo, et Magnatibus opinio, de Societatis erectione per singulare providentia Divina juxta Prophetiam Joachimi Abbatis, ad hoc ut Ecclesia depressa ab hereticis eleveatur.

7. Tum Magnatus, et Episcoporum gratia obtenta, occu-
pandi Pastoratus, et Canonatus ad reformationem
Cleri exterioris, qui olim sub certa Regula cum Epi-
scopis suis vivebant, et ad perfectionem tendebant.
Ac tandem ad Abbacias, et Prelaturas aspirandum,
quas attenta ignavia, et stupiditate Monachorum,
ubi vacaverint non erit difficile aequis. Etenim
ex re Ecclesie omnino foret, si omnes Episcopatus
a Societate tenerentur, imo Sedes Apostolica pos-
sideretur, praesertim si Pontifex bonorum omnium Prin-
ceps temporalis fieret. Quare omni ratione tempo-
ralia Societatis, prudenter tamen et secreto pau-
latim extendenda. Neque dubium, quin tunc aurea
secula, et pax continua, et universalis, et conse-
quenter benedictio Divina Ecclesiae comitaretur.

8. Quod si spes non affulgeat ad haec perveniendi, cum
quidem necesse sit, ut veniant scandala: pro tem-
pore invertendus erit Politismus, et incitandi
Principes, nostris familiariter utentes, ad bella
mutua, et importuna, ut sic ubique Societas im-
ploretur, ac impendatur reconciliationi publice, ut
communis boni auctrix, et primarius beneficium, et
dignitatibus Ecclesiasticis componetur.

9. Denique hoc saltem conabitur Societas efficere. Inqui-
stata Principum gratia, et auctoritate. Ut ab eis, a
quibus non amatur saltem timeatur.

Finis

Formula Professionis Terriorum Societatis
= Jesu =

Juro, et promitto Obedientiam, fidelitatem, et dependenciam
cecam, ac perpetuam P. Generali, et toti
Societati assistendi consilio, opera, bonis omnibus
et vita ipsa in omni occasione, omni tempore
et contra quoscumque sine ulla reservatione,
vel exceptione.

Quae proinde, cum eorum quibusdam articulis
"Regulæ Societatis" viderentur incompata cum
antiquitate de anno 1665 editam, hinc inde.

Stephanus P. Generalis.

s
len
ota
ribu
ora
e
ma
bi

